

A fi membru al comunității universitare

Etica academică

Prof. dr. Marcela Rodica Luca

Universitatea
Transilvania
din Brașov

FACULTATEA DE PSICOLOGIE
ȘI ȘTIINȚELE EDUCAȚIEI

Misiunea universității

- Să formeze specialiști cu înaltă calificare.
- Să formeze cetățeni cu implicare responsabilă în societate.
- Să contribuie la dezvoltarea personală a tuturor membrilor comunității universitare.

Codul de etică universitară

- Art. 1. "Universitatea este un spațiu în care viitorii specialiști se formează și ca cetățeni responsabili, ghidat i de valori, principii și norme etice. Din acest motiv, Universitatea este continuu preocupată ca activitatea membrilor săi să fie ghidată de valorile și principiile eticei academice."
- Art. 3. "Normele de conduită academică prevăzute în *Normele de Aplicare ale Codului (NAC)* sunt obligatorii pentru întreaga Comunitate a Universității. NAC reglementează, de asemenea, măsurile educaționale, administrative și procedurale care se iau pentru garantarea originalității lucrărilor de licență, master, doctorat, articolelor științifice sau a altor asemenea lucrări, precum și sancțiunile aferente. Încălcarea normelor de conduită academică se sanctionează conform Regulamentului Comisiei de etică și deontologie profesională și a NAC. "

Rolul Codului de etică universitară (1)

- Codul de etică formulează explicit valorile, principiile și normele de conduită pe care se angajează să le respecte membrii comunității universitare. Rolul Codului de etică constă în următoarele:
- Reprezintă un contract moral între membrii comunității universitare, contribuind astfel la coeziunea acesteia.
- Exprimă angajamentul de principiu al conducerii universității, facultăților, departamentelor, față de respectarea valorilor și normelor de etică și deontologie universitară.
- Enunță principiile și standardele morale și de conduită pe care își propune să le urmeze comunitatea universitară și sancțiunile care se pot aplica în situațiile în care aceste standarde sunt încălcate.
- Corelează relațiile pur contractuale cu încrederea, atașamentul și responsabilitatea.

Rolul Codului de etică universitară (2)

- Sprijină dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe respect pentru autonomia și libertatea fiecărui membru al comunității universitare, precum și pe creșterea responsabilității individuale.
- Protejează membrii comunității de comportamente abuzive, nedrepte, necinstite sau oportuniste și constituie un ghid de integritate academică.
- Contribuie la un mediu universitar bazat pe competiție și cooperare desfășurate după reguli corecte.
- Contribuie la evaluarea și aprecierea transparentă și corectă a meritelor membrilor comunității universitare.
- Este un cadru de referință în orientarea deciziilor și acțiunilor și ghidează comportamentul membrilor comunității universitare în caz de dileme etice.
- Contribuie la promovarea unei imagini pozitive a universității pe plan local, național și internațional și crește încrederea publicului și a partenerilor sociali în Universitate.

Valorile promovate de comunitatea universitară (1)

- a. **Integritate academică.** Membrii Comunității academice acionează în toate împrejurările conduși de valorile de adevăr, legalitate, loialitate și onestitate. Ei vor evita în toate acțiunile lor conflictul de interese, corupția, înșelăciunea, plagiatul și orice altfel de acțiune lipsită de onestitate, respect sau demnitate care să afecteze prestigiul Universității sau binele altor persoane.
- b. **Libertatea academică.** Credințele religioase, atașamentele politice, alte categorii de credințe sunt, în spațiul universitar laic, o problemă privată a membrilor Comunității universitare. Ele nu pot să fie impuse altora, prin abuz de putere și autoritate. Finanțarea publică sau privată nu poate afecta libertatea academică. Membrii Comunității universitare au dreptul moral la critică, exprimată public, dacă au argumente și probe privind încălcarea standardelor științifice, pedagogice, etice sau legale.
- c. **Meritul.** Singura ierarhizare acceptată în Universitate este cea a meritului, care se evaluatează după rezultatele activității profesionale. În cazul studenților, meritul se stabilește în contextul unor criterii de evaluare a performanțelor și în implicarea în viața socială și asociativă, în acțiuni civice etc.

Valorile promovate de comunitatea universitară (2)

- d. Profesionalismul membrilor Comunității universitare se manifestă prin calitatea prestațiilor în domeniul cercetării, educației și serviciilor aduse comunității profesionale și locale. Profesionalismul presupune:
 - competență și exigență în exercitarea profesiei; dedicare față de activitatea didactică și de cercetare;
 - solidaritate colegială și competiție loială cu cei din Universitate și din același domeniu;
 - preocupare pentru dezvoltare profesională permanentă și menținerea unor standarde profesionale ridicate;
 - evitarea amatorismului, diletantismului și imposturii în exercitarea rolului profesional;
 - evitarea arbitrarului și tratamentului preferențial în relațiile cu membrii Comunității universitare sau cu persoane din afara acesteia.

Valorile promovate de comunitatea universitară (3)

- e. **Responsabilitatea** presupune răspunderea individuală pentru actele proprii și pentru cele ale membrilor Comunității universitare cu care persoana se află în raporturi de îndrumare, tutorat, mentorat, coordonare, colaborare etc. Responsabilitatea se manifestă și față de instituții cu care membrii Comunității universitare au relații, precum și față de comunitatea locală, regională, internațională.
- f. **Respectul și toleranța**. Universitatea este un mediu dedicat studiului și cercetării, deschis în egală măsură tuturor membrilor Comunității universitare. Mediul academic cultivă valorile raționalității și schimbului de argumente, ale diversității de opinii, pe fondul respectului reciproc, al toleranței și cooperării.
- g. **Bunăvoița și grija**. Universitatea încurajează actele de bunăvoiță și grija față de membrii Comunității universitare. Bunăvoița și grija sunt valori dezirabile, dar ignorarea lor, cu excepția unor situații limită, în condițiile respectării celorlalte prevederi ale Codului, nu poate fi sanctionată.

Valorile promovate de comunitatea universitară (4)

- h. **Transparenta** presupune accesul la toate categoriile de informații care îi interesează pe membrii Comunității universitare, instituțiile cu care Universitatea colaborează, potențialii candidați și publicul larg. Prin aceasta se asigură egalitatea de şanse în competiție și accesul echitabil la resursele Universității. Toate informațiile de importanță pentru membrii Comunității universitare și pentru publicul larg vor fi accesibile prin sistemele de comunicare internă ale Universității.
- i. **Confidențialitatea**. Personalul didactic și administrativ are obligația să respecte confidențialitatea în problemele care țin de activitatea profesională și de viața privată a membrilor comunității universitare și să nu dea informații în legătură cu aceste probleme decât cu autorizația decanului sau rectorului și numai când există motive îndreptățite.
- j. **Nediscriminarea și egalitatea de şanse**. În Universitate este interzis tratamentul inegal al unei persoane în raport cu altele, tratament care urmărește sau conduce la încălcarea ori limitarea drepturilor persoanei respective pe baza genului, rasei, vârstei, dezabilităților, orientării sexuale, naționalității, etniei, religiei, categoriei sociale, stării materiale sau mediului de proveniență.

Norme de conduită (1)

Integritate academică

Art. 6. Integritatea academică. Integritatea academică contribuie la menținerea unor standarde de excelență în cercetare, educație și servicii aduse comunității. Membrii comunității universitare au obligația morală și instituțională de a cunoaște legile și regulamentele care privesc activitatea lor în spațiul universitar și de a le respecta.

- Cadrele didactice titulare și asociate au obligația morală și instituțională de a educa studenții în spiritul integrității academice, de a le comunica explicit așteptările universității în acest sens și de a veghea ca valorile, principiile și normele de conduită din Cod să fie respectate în toate împrejurările.
 - Studenții au obligația morală și instituțională de a se comporta cu loialitate față de universitate și cu onestitate în îndeplinirea îndatoririlor lor profesionale, aşa cum sunt ele prescrise în Regulamentul de activitate profesională a studenților.
- **Dedicarea față de activitatea profesională.** Membrii comunității universitare au îndatorirea de a-și îndeplini atribuțiile profesionale la cele mai înalte standarde de calitate.
 - **Loialitatea față de Universitate.** Membrii comunității universitare au obligația de a apăra prestigiul instituției în care își desfășoară activitatea și se vor abține de la orice manifestare care ar putea produce prejudicii imaginii sau intereselor acesteia.

Norme de conduită (2)

Integritate academică

Art. 6. Integritatea academică (continuare)

- **Onestitatea intelectuală.** Membrii comunității universitare sunt pe deplin conștienți de faptul că crearea și transmiterea cunoașterii este un proces în care contribuțiile altor persoane sunt recunoscute și evidențiate în concordanță cu legile privind proprietatea intelectuală. Universitate apără dreptul de proprietate intelectuală. Membrii comunității universitare vor evita în activitățile lor însușirea ideilor și contribuțiilor altor persoane și (auto)atribuirea unor merite pe care nu le au.
- **Respectul pentru patrimoniul și resursele universității.** Membrii comunității universitare vor evita prejudicierea sau deteriorarea patrimoniului universității – spații de învățământ sau cercetare, dotări de orice fel, resurse informaționale – prin neglijență sau acțiune intenționată.
 - Este interzisă utilizarea rețelei de calculatoare a universității și a accesului la Internet în alte scopuri decât cele profesionale.
 - În toate activitățile lor, membrii comunității vor evita risipa și vor fi ghidati de principiul eficienței și economiei în folosirea resurselor materiale ale Universității.

Norme de conduită (3)

Profesionalismul

- **Art. 7. Profesionalismul.** Prestigiul Universității depinde în mare măsură de calitatea și integritatea prestației științifice și didactice a membrilor comunității universitare. Menținerea excelenței academice în predare-învățare și în cercetare este o obligație instituțională și morală a comunității universitare și incumbă responsabilități pentru toți membrii ei.
- Studenții vor prezenta spre evaluare numai lucrări care constituie produsul muncii lor, respectând consemnele date de cadrele didactice și normele de scriere academică.
- Cadrele didactice și studenții sunt conștienți că menținerea unor standarde înalte în evaluare pe tot parcursul studiilor contribuie la prestigiul diplomelor oferite de universitate.

Norme de conduită (4)

Meritul

- **Art. 9. Meritul.** Responsabilitatea privind definirea standardele de evaluare a meritului revine Comisiei pentru Evaluarea și Asigurarea Calității, iar responsabilitatea privind aplicarea lor revine conducerii departamentelor/facultăților/ universității.
- În cazul studenților, meritul se stabilește în contextul unor criterii de evaluare a performanțelor și în implicarea în viața socială și asociativă, în acțiuni civice etc.

Norme de conduită (5)

Libertatea academică

- **Art. 10. Libertatea academică.** Universitatea promovează libertatea academică în condițiile statului de drept și a respectării drepturilor omului. Obiectivitatea științifică este mai presus de orice presiuni rezultate din interese personale sau de grup.
- Orice membru al comunității academice trebuie să evite lezarea libertății celorlalți, pe baza respectului pentru diferențe. Universitatea încurajează abordările critice, dialogul, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice, credințele religioase sau orientările sexuale.
- Nimeni nu are dreptul să manipuleze, să îndoctrineze și să educe dogmatic în cadrul spațiului universitar și, prin aceasta, să încalce dreptul membrilor universității la obiectivitate în cunoașterea și formarea educațională.

Norme de conduită (6)

Responsabilitatea

- **Art. 11. Responsabilitatea.** Calitatea de membru al comunității universitare conferă prestigiu social, dar și obligații profesionale și morale. Membrii comunității universitare vor reprezenta cu onoare Universitatea în toate situațiile profesionale în care se află.
- Utilizarea numelui Universității, a însemnelor și a calității de membru al acesteia se va face numai în situații profesionale.
- Constituie abateri de la principiul responsabilității: dezinformarea, calomnierea, denigrarea publică a programelor și persoanelor din propria instituție și din alte instituții universitare, de către membrii propriei comunități universitare.

Norme de conduită (7)

Respectul și toleranța

- **Art. 12. Respectul și toleranța.** Universitatea este o instituție academică deschisă studiului și cercetării. În acest scop, Universitatea respectă demnitatea fiecărui dintre membri săi într-un climat liber de orice manifestare și formă de exploatare, umilire, dispreț, amenințare sau intimidare.
- Membrii comunității academice susțin activ valorile toleranței față de diferențele dintre oameni, între opinii, credințe și preferințe intelectuale. Orice interacțiune în spațiul Universității presupune manifestarea respectului față de interlocutor.
- Respectul față de ceilalți se demonstrează prin aceea că disensiunile se rezolvă prin argumente rationale și nu prin intimidare, comportament insultător (etichetări ireverențioase, limbaj ofensator, stil și ton neadecvate) sau acțiuni care reprezintă atacuri la persoană.

Norme de conduită (8)

- **Art. 13. Bunăvoița și grija.** Bunăvoița și grija au un rol major în formarea unui mediu propice dezvoltării personale și profesionale și în creșterea încrederii că fiecare persoană face parte dintr-o comunitate pe care se poate baza, care o sprijină și o apreciază. Bunăvoița și grija nu trebuie să submineze imparțialitatea în evaluare și nu pot să fie folosite ca pretext pentru părtiniri
- **Art. 14. Confidențialitatea.** Membrii personalului care au acces la documente și informații trebuie să aibă grijă să mențină caracterul confidențial și privat al unor astfel de informații și să protejeze persoanele care nu doresc ca aceste informații să devină publice. Dosarele personale sunt confidențiale, inclusiv ale studenților.
- **Art. 15. Egalitatea de șanse.** În Universitate există obligativitatea asigurării egalității de șanse și de tratament cu privire la dezvoltarea personală a tuturor membrilor comunității academice. Discriminarea poate avea forme indirecte atunci când reguli și practici neutre în raport cu criteriile menționate de acest cod defavorizează *de facto* anumite persoane în raport cu unul sau mai multe dintre aceste criterii.

Încălcări ale normelor de deontologie universitară (1)

- Frauda intelectuală
 - Plagiat
 - Înșelăciune în evaluarea academică
- Facilitarea înșelăciunii
- Intimidarea și comportamentul insultător.
- Corupția
- Tentativa de corupere
- Hărțuirea
- Hărțuirea sexuală
- Lipsa de profesionalism
- Deteriorarea patrimoniului universității și blocarea accesului altora la resursele universității.

Încălcări ale normelor (2)

Plagiatul

Cunoașterea reglementărilor legale privitoare la proprietatea intelectuală și a normelor de scriere academică este o obligație profesională a cadrelor didactice, a cercetătorilor și doctoranzilor.

Exemple de plagiat:

- compilația de fragmente din mai multe surse/ autori, fără referințe clare la textele sursă;
- întrepătrunderea dintre fragmentele de texte plagiate și munca proprie;
- preluarea unui text fără referințe clare, cu modificarea unor expresii din text, și/ sau inversarea unor paragrafe/ propoziții/ capitole;
- omiterea marcajelor clare de citare în text (ghilimele, litere italice, indicarea autorului și a lucrării) și a mențiunării corecte și complete a lucrării sursă (carte, articol, alt referat, sursă web etc.) în bibliografia finală.

Încălcări ale normelor (3)

Exemple de plagiat (continuare):

- prezentarea aceleiași lucrări în mai multe publicații – acest tip de plagiat poartă numele de **autoplagiat**; tema poate să fie repetată, conținutul tratării nu;
- plagiatul poate fi intentionat (plagiat propriu-zis) sau prin neglijență (folosirea greșită a sistemului de citare sau neindicarea corectă și completă a sursei unui material).

Materialul asupra căruia se comite plagiat poate fi o carte sau o parte a unei cărți, un articol, o pagină de pe internet, un curs, o altă lucrare (în cazul referatelor, de exemplu, poate fi lucrarea unui coleg).

Nu constituie plagiat folosirea unor sintagme sau definiții scurte, considerate de către comunitatea de specialiști ca făcând parte din fondul de noțiuni de bază, comune, al disciplinei respective.

Încălcări ale normelor (4)

Înșelăciunea în evaluarea academică

- Frauda în evaluare afectează grav calitatea educației universitare și standardele morale ale comunității. Este considerată înșelăciune orice faptă prin care beneficiarul ei prezintă cunoștințe sau competențe pe care nu le are în fapt, urmărind obținerea unor note sau merite necuvenite.
- Este interzis copiatul în evaluarea academică (portofolii, lucrări scrise, răspunsuri orale, referate etc.), utilizând orice fel de surse – cărți, materiale pe Internet – și respectiv mijloace – telefon mobil, dispozitive de receptie, reportofon, laptop, materiale scrise în orice format etc.
- Studenții vor prezenta spre evaluare numai lucrări care reflectă munca, abilitățile și competențele proprii.
- Raportarea înșelăciunii este o îndatorire morală a membrilor comunității universitare. Raportarea unor astfel de abateri nu poate fi urmată de hărțuire din partea conducerii departamentului/ facultății sau din partea unor persoane.

Încălcări ale normelor (5)

Înșelăciunea în evaluarea academică

Exemple de înșelăciune:

- Constituie înșelăciune substituirea persoanelor la un examen în scopul de a obține promovarea sau o notă necuvenită.
- Constituie înșelăciune predarea aceleiași lucrări la mai multe evaluări. Tema prezentată pentru evaluare poate fi aceeași la mai multe discipline, cu acordul evaluatorilor, dar conținutul tratării nu.
- Constituie înșelăciune colaborarea în grup pentru întocmirea unei lucrări de evaluare atunci când au fost date indicații precise în privința rezolvării individuale a sarcinilor de evaluare.

Încălcări ale normelor (6)

Facilitarea înșelăciunii

- Facilitează înșelăciunea orice persoană care oferă ajutor cuiva despre care știe că vrea să încele o comisie de examinare, sau în alte situații: oferirea unei lucrări gata făcute, cu sau fără să solicite bani sau servicii pentru aceasta, substituirea unei persoane care urmează să fie examinată, altele.
- Este interzisă comercializarea de lucrări științifice în vederea facilitării falsificării de către cumpărător a calității de autor a unei lucrări de licență, diplomă, disertație, doctorat (Art. 143(5) din Legea Educației naționale). Faptul că lucrarea a fost procurată în afara Universității nu constituie o excepție de la prezenta normă.
- Studenții vor evita să împrumute lucrările pregătite pentru evaluare altor colegi, indiferent de motivația solicitării.

Încălcări ale normelor (7)

Fabricarea datelor

- Constituie o abatere gravă de la buna conduită în cercetare atât în cazul cadrelor didactice și al cercetătorilor, cât și al studenților, următoarele fapte:
 - utilizarea unor date nereale într-o cercetare sau experiment,
 - modificarea intenționată a datelor unui experiment sau ale unei cercetări,
 - citarea unor articole inventate etc.

Încălcări ale normelor (8)

Hărțuirea

- Universitatea nu îngăduie nici o formă de hărțuire în mediul academic. Hărțuirea în forme precum: misogynismul, sexismul, racismul, șovinismul, xenofobia, homofobia, hărțuirea în privința convingerilor religioase sau politice este neconformă cu politicile de egalitate de şanse ale universității și anulează respectul pentru dreptul personalului și studenților la un tratament corect și respectuos.
- Hărțuirea reprezintă comportamentul degradant, intimidant sau umilitor care urmărește sau conduce la afectarea gravă a capacitatei unei persoane de a își desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de studiu, sau de a își exercita drepturile.
- Hărțuirea constă, de regulă, într-un comportament repetat (amenințări fizice și verbale, critici umilitoare, avansuri sexuale etc.), dar poate consta și din acte singulare, atunci când acestea au o natură agresivă.

Încălcări ale normelor (9)

Hărțuirea

- Având în vedere faptul că multe dintre acțiunile de hărțuire (de exemplu urmăriri, telefoane insistente) au loc în afara universității, faptul că acestea nu au avut loc în spațiul universitar nu poate constitui un motiv pentru care s-ar situa în afara prevederilor prezentului Cod de etică.
- Hărțuirea poate fi îndreptată împotriva unei persoane anume sau poate consta în acte care creează un mediu academic ostil, conducând la afectarea gravă a capacitatei membrilor unui grup de a își desfășura activitățile academice sau de a își exercita drepturile individuale.
- Constituie hărțuire tentativa sistematică din partea unor grupuri de studenți de a aborda pe cineva în locuri publice (cantine, intrarea la cămine), fapt care are drept consecință evitarea locului respectiv de către cei pentru care comportamentul este indezirabil și ofensator.
- Atunci când este exercitată de către persoane cu funcții ierarhic superioare victimei, atunci când este exercitată de profesori asupra studenților, sau de evaluatori asupra persoanelor evaluate, hărțuirea presupune abuzul de putere, ceea ce constituie o circumstanță agravantă.

Încălcări ale normelor (10)

Intimidarea și comportamentul insultător

- În spațiul universitar nu sunt acceptate comportamente insultătoare, respectiv actele de exprimare injurioasă, intimidantă sau umilitoare, îndreptate împotriva participanților la activitățile din universitate, indiferent cine sunt aceștia.
 - Comportamentul insultător contravine eticii universitare atât atunci când intervine între persoane aflate în aceeași poziție, cât și între persoane aflate pe poziții ierarhice diferite.
 - Astfel de acte, orientate împotriva inferiorilor ierarhici, constituie o formă de abuz de putere.
 - Repetarea unui astfel de comportament față de aceeași persoană sau același grup tinde să devină o formă de hărțuire.
 - Fermitatea și severitatea nu sunt comportamente insultătoare sau de intimidare, decât dacă devin excesive și dacă sunt dirijate sistematic și nedrept către aceiași oameni, până devin acte de persecuție.

Încălcări ale normelor (11)

Lipsa de profesionalism

- În cazul în care Comisia de etică, în colaborare cu Comisia pentru Evaluarea și Asigurarea Calității, constată că un cadru didactic refuză să fie responsabil profesional și să își actualizeze informația pe care o comunica studenților (și în general să respecte cunoșterea propriului domeniu), acesta din urmă poate fi somat să respecte cerințele academice relevante, iar dacă refuză, Comisia de etică poate cere penalizarea cadrului didactic respectiv până la remedierea problemei.

Încălcări ale normelor (12)

Deteriorarea patrimoniului universității și blocarea accesului altora la resursele universității

Constituie încălcări ale eticii universitare următoarele fapte:

- deteriorarea spațiilor universitare, a mobilierului, a aparaturii;
- blocarea accesului altora la resursele universității prin deteriorarea cărților și revistelor, a fișierelor din computerele universității, oferirea de informații false sau înșelătoare în scopul de a păstra monopolul pe informație.

Sanctiuni

Sanctiunile care se pot aplica de către Comisia de etică universitară studenților și doctoranzilor pentru încălcarea eticii universitare sunt următoarele:

- avertisment scris;
- reducerea bursei pe o perioadă determinată cu 5-10%;
- suspendare bursei pe o perioadă determinată;
- interzicerea accesului la burse pe durată nedeterminată;
- interzicerea accesului în căminele studențești pe perioadă determinată sau nedeterminată;
- exmatricularea, cu drept de reînmatriculare;
- exmatricularea, fără drept de reînmatriculare în nici una din structurile universității.

Referințe

- Carta Universității *Transilvania*
<http://www.unitbv.ro/Portals/0/Documente%20UTBv/Carta%20UnitBv.pdf>
- Codul de etică și deontologie universitară
<http://www.unitbv.ro/Portals/0/Documente%20UTBv/Carta%20UnitBv.pdf>, pp. 27-35